

Tonderkevers (Coleoptera: Erotylidae) aan de westrand van Brussel

Willy Troukens

Samenvatting. Erotylidae zijn kleine, min of meer ovale kevers die men kan aantreffen op boomstammen en achter schimmelige schors. Deze familie telt wereldwijd ongeveer 2500 soorten maar is vooral aanwezig in de tropen. In België zijn 10 soorten bekend waarvan 4 aan de westrand van Brussel. Dat zijn: *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874, *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781), *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775 en *Triplax rufipes* (Fabricius, 1787). Deze laatste is in België pas voor het eerst gevangen in 1991.

Abstract. Erotylidae are little, mostly oval beetles which can be found on a wide range of wood-decaying fungi and behind mouldy bark. This family includes about 2500 species worldwide, but it is primarily a tropical group. In Belgium, only 10 species have been found, of which 4 occur on the west side of Brussels. These are: *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874, *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781), *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775 and *Triplax rufipes* (Fabricius, 1787). This last one was captured in Belgium for the first time in 1991.

Résumé. Les Erotylidae sont de petits coléoptères de forme plus ou moins ovale, qui se rencontrent le plus souvent sur des champignons d'arbre et sous des écorces moisies. Cette famille compte mondialement environ 2500 espèces et est surtout présente dans les tropiques. En Belgique, on a recensé à peine 10 espèces dont 4 dans la périphérie-ouest de Bruxelles. Ce sont: *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874, *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781), *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775, et *Triplax rufipes* (Fabricius, 1787). Ce dernier fut capturé en Belgique pour la première fois en 1991.

Key words: Belgium — Coleoptera — Erotylidae — Faunistics.

Troukens W.: Ninoofsesteenweg 782/8, B-1070 Anderlecht. willy.troukens@gmail.com

DOI: 10.6084/m9.figshare.20401455

Inleiding

In mijn lokale kevercollectie bevinden zich vier soorten Erotylidae. Ze werden gevonden op dood hout met boomzwammen of door het afkloppen van oude schietwilgen met dode takken. Onlangs bleek dat twee van die soorten een etiket droegen met een foutieve naam. De redenen waarom dit kon gebeuren leest u verder in dit artikel.

De familie Erotylidae

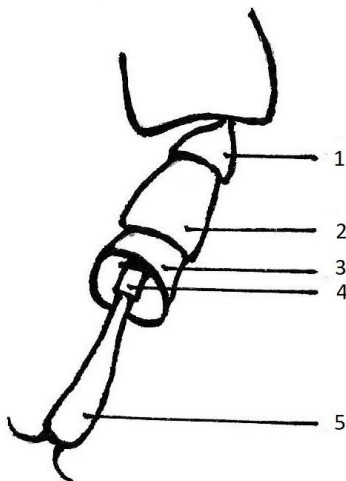

Fig. 1. Tarsleden (1–5) van *Triplax* sp. (Naar R. Dajoz).

De Europese Erotylidae of tonderkevers zijn kleine, gewelfde kevers van 2 à 7 mm, meestal lakglanzend, waarbij de kleuren zwart en rood domineren. Hun lichaam is min of meer ovaal met dekschilden die voorzien zijn van

fijne stippelrijen. Kenmerkend voor deze familie zijn de 11-ledige sprieten die eindigen op een 3-ledige knots en de krachtige poten met 5 tarsleden. Bij de *Triplax*-soorten zit het heel kleine 4de tarslid haast volledig verborgen onder het 3de lid (Fig. 1) (Vogt 1967: 104).

Zowel imago's als larven leven in boomzwammen; de imago's ook onder vermolmd schors en soms onder schimmelend plantaardig materiaal (Zahradník 2010: 228). De ontwikkeling van ei tot imago gaat meestal snel: twee weken van ei tot pop is niet ongevoel (UK Beetles/Erotylidae).

Dit is een aanpassing aan de korte levensfase van hun voedselbron zoals het vruchtlichaam van o. a. de oesterzwam (*Pleurotus*). De larve verpopt in de grond. De Erotylidae vormen een grote familie die wereldwijd ongeveer 2500 soorten telt (Zahradník 2010: 228). Zij zijn vooral aanwezig in de tropen waar specimens van 25 mm niet ongevoel zijn (UK Beetles/Erotylidae). De meeste zijn vrij zeldzaam omdat zij verborgen leven in grote bosgebieden waar de natuur niet gestoord wordt door menselijke activiteiten.

Soorten gevonden in België

Tijdens mijn onderzoek naar info bij 23 keverkenneren bleek dat slechts 8 van hen mij gegevens konden bezorgen van amper 10 Erotylidae-soorten. Dat zijn: *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874, *Cryptophilus oblitteratus* Reitter, 1874, *Dacne rufifrons* (Fabricius, 1775), *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781), *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775, *Triplax rufipes* (Fabricius, 1787), *Triplax russica* (Linnaeus, 1758), *Triplax lepida* (Falderman, 1835) en *Triplax collaris* (Schaller, 1783). Deze laatste is slechts bekend van één vindplaats te Hamme Sint-Anna (OV), 13.iii.1984, 9 ex. in een zagerij op ingevoerd hout uit Vierzon (Cher, Frankrijk) (leg. & in coll. René Pletinck).

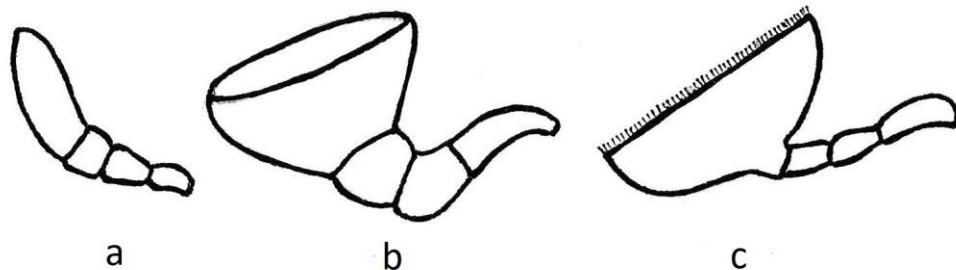

Fig. 2. Kaaktasters van *Dacne* sp. (a), *Tritoma* sp. (b) en *Triplax* sp. (c). (Naar H. Vogt & R. Dajoz).

In de kevercollecties van het KBIN te Brussel bevinden zich bovendien enkele oude exemplaren van *Combocerus glaber* (Schaller, 1783), afkomstig uit het Noord-Oosten van de provincie Luik. De laatste vangst gebeurde te Warsage (LG), 12.v.1934, 2 ex. (leg. J. Müller). Deze soort leeft niet in boomzwammen maar wordt gevonden onder droge mest, onder stenen en in rottend plantenmateriaal (Vogt 1967: 108).

Hulptabel bij het determineren van de Belgische Erotylidae

De Belgische Erotylidae kunnen vrij goed gedetermineerd worden met de tabellen van Vogt (1967: 104–109). Om het de liefhebber wat gemakkelijker te maken en om snel tot resultaten te komen volgt hieronder een tabel die vooral gebaseerd is op kleurkenmerken. *Triplax collaris* Schaller wordt hierbij niet opgenomen omwille van zijn adventief karakter.

- 1. Bovenzijde kort en wit behaard. Dekschilden bruin, of zwart en bruin (Fig. 3) 2
 - Bovenzijde kaal. Dekschilden lakzwart; soms rood gevlekt (Figs 5, 7, 10) 3
- 2. Eenkleurig bruin. Lengte: 1,6 à 2,3 mm
 - *Cryptophilus propinquus*
 - Zwart met bruin halschild en bruine schouderplek. Lengte: 1,5 à 2,5 mm *Cryptophilus obliteratus*
- 3. - Eindlid der kaaktasters toegespitst of eivormig (Fig. 2a) 4
 - Eindlid der kaaktasters sterk verbreed (Fig. 2b, c) 6
- 4. Dekschilden met rood schouderplekje 5
 - Dekschilden met rode schouderplek en rode apicale vlek. Lengte: 3,3 à 4,3 mm *Combocerus glaber*
- 5. Halschild zwart. Lengte: 2,2 à 3 mm
 - *Dacne rufifrons*
 - Halschild rood. Lengte 2,2 à 3,3 mm
 - *Dacne bipustulata*
- 6. - Lichaam hoog gewelfd, kort ovaal. Halschild zwart. Dekschilden met grote, rode schouderplek. Lengte: 3 à 4 mm *Tritoma bipustulata*
 - Lichaam matig gewelfd, lang ovaal. Halschild oranje-rood. Dekschilden eenkleurig zwart 7

- 7. - Sprieten oranje-rood. Lengte: 3 à 5 mm
 - *Triplax lepida*
 - Sprieten oranje-rood met zwarte knots. Lengte: 3 à 5 mm *Triplax rufipes*
 - Sprieten zwart. Lengte: 4,5 à 7 mm *Triplax russica*

Erotylidae aan de westrand van Brussel

1. *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874 (Fig. 3)

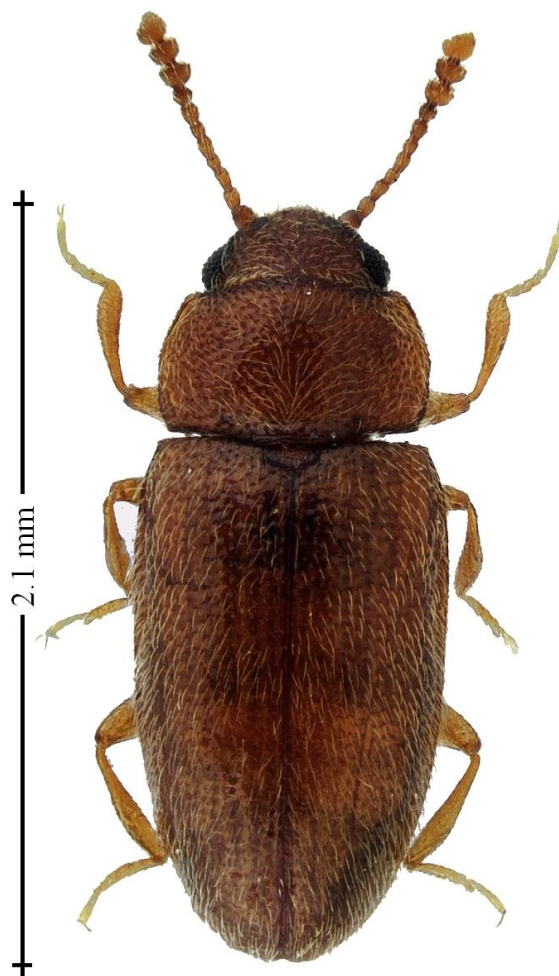

Fig. 3. *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874. Courcelles (HA), 22.iv.2018. Leg. & © David Ignace.

Op 16.vii.2007 vond ik in mijn kleine Heath-val op het Roelandsveld te Dilbeek (VB) een bruin kevertje van amper 2 mm groot. Het deed me denken aan een *Cryptophagus*-soort, maar dan zonder de tandjes op de zijrand van het halsschild. Het kevertje staat in de keverliteratuur nog vermeld als *Cryptophilus integer* (Heer, 1841), maar werd recent door Esser (2016: 213–218) omgedoopt tot *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874.

Voor België kon ik voor *C. propinquus* 21 gegevens verzamelen van 6 keverkeners. Hiermee was het mogelijk een heel voorlopig verspreidingskaartje samen te stellen (Fig. 4). Méér dan 100 andere gekende vangsten dragen echter nog de naam, *Cryptophilus integer*, en wachten nog op professionele controle. Immers, in Duitsland werd recent van *C. propinquus* een dubbelganger aangetroffen, nl. *Cryptophilus simplex* (Wollaston, 1857) (Esser 2016: 2013–218). Het is dus best mogelijk dat men tussen de vele vangsten – geëtiketteerd als *C. integer* – nog heel wat exemplaren van deze andere *Cryptophilus*-soort zal ontdekken.

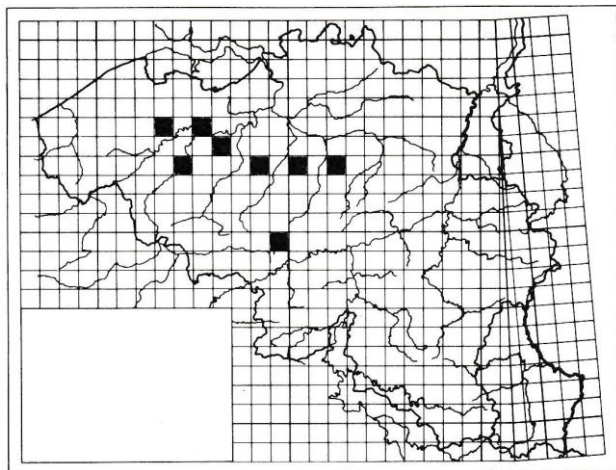

Fig. 4. Vindplaatsen van *Cryptophilus propinquus* Reitter, 1874 in België.

Zoals bij alle Erotylidae zijn de sprieten van *C. propinquus* 11-ledig met een 3-ledige knots. Het halsschild is breder dan lang met convex gebogen zijranden. De dekschilden zijn kort witachtig behaard en voorzien van stippels en stippelrijen.

C. propinquus is oorspronkelijk een algemene soort uit het noordelijk Middellandse Zeegebied, van Spanje tot Griekenland (US Beetles/Erotylidae). Omstreeks de eeuwwisseling is de soort zich gaan verspreiden in gans Europa en hij wordt tegenwoordig ook sporadisch aangetroffen in de rest van de wereld. In streken met een warm klimaat is hij geëvolueerd tot een voorraadinsect van niet al te verse voedingswaren en land-bouwproducten. Sinds een paar decennia wordt hij bij ons ook in de vrije natuur aangetroffen, vooral in schimmelende compost en grasmaaisel. De imago's zijn het ganse jaar aan te treffen met een piek tijdens de zomermaanden. Een aantal vondsten in lichtvallen bewijst dat ze ook goed kunnen vliegen.

2. *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781) (Fig. 5)

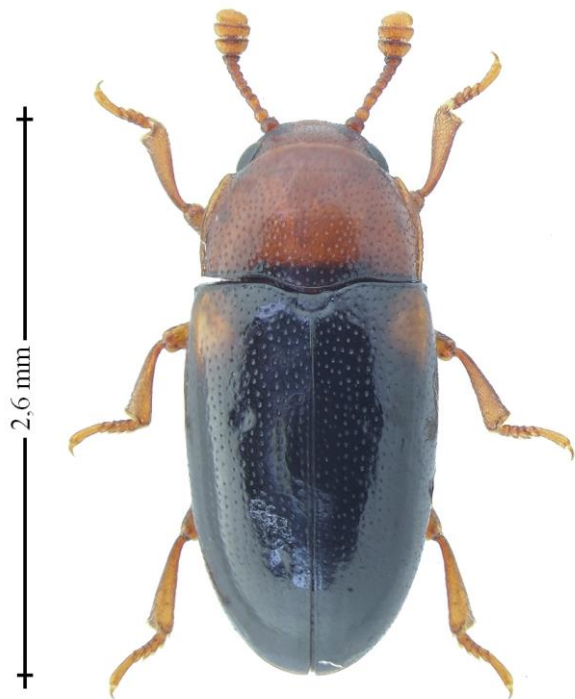

Fig. 5. *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781). Gouy-les-Piéton (HA), 05.iii.1017. Leg. & © David Ignace.

Dacne bipustulata is een langovaal tonderkevertje van 2,2 à 3,3 mm. Kop, halsschild, sprieten en poten zijn rood. Het halsschild aan de basis met een donker randje. Het eindlid der kaaktasters lang eivormig (Fig. 2a). Dekschilden lakzwart met een kleine, rode schouderplek. Heel zelden zijn de dekschilden volledig rood (var. jekeli Reitter), maar hierbij gaat het eigenlijk om onuitgekleurde exemplaren (Vogt 1967: 105–107). Kop, halsschild en dekschilden bestippeld; de dekschilden bovendien met fijne stippelrijen. Aan de buikzijde zijn de middenborst, de achterborst en het achterlijf – behalve het roodachtig uiteinde – zwart (Keer 1930: 530–536). Poten met 5 tarsleden. Bij de *Dacne*-soorten is het 4de tarslid nauwelijks kleiner dan het 3de.

De kevers vindt men – soms gezellig samen – op boomzwammen en achter schimmelende schors en in molm van dode of verzwakte loofbomen zoals beuk (*Fagus*), wilg (*Salix*), notelaar (*Juglans*), iep (*Ulmus*), eik (*Quercus*), els (*Alnus*), es (*Fraxinus*) en fruitbomen (Keer 1930: 530–536); in zeldzame gevallen ook van naaldhout zoals den (*Pinus*) (Luc Crevecoeur, pers. med.).

Volwassen kevers ziet men vooral op of nabij zachtvlezige boomzwammen zoals bekerzwam (*Piptoporus betulinus*), zwavelzwam (*Laetiporus sulphureus*) en de gewone oesterzwam (*Pleurotus ostreatus*). Imago's en larven vindt men bovendien op en in biefstukzwam (*Fistulina hepatica*), ruige weerschijnzwam (*Lonotus hispidus*), elzenweerschijnzwam (*L. radiatus*) en zwavelzwam (*Polyporus squamosus*) (UK Beetles/Erotylidae). De imago's zijn ook

aan te treffen op taaie, kurkdroke boomzwammen, meer bepaald op de ruige taaiplaat (*Lentinus strigosus*) (Scheerpeltz & Höfler 1948: 222). Men kan de imago's bijna het ganse jaar aantreffen met maxima van april tot augustus. Meestal worden ze ontdekt door het afzoeken van boomzwammen, met behulp van het klopscherm en met licht- en raamvallen.

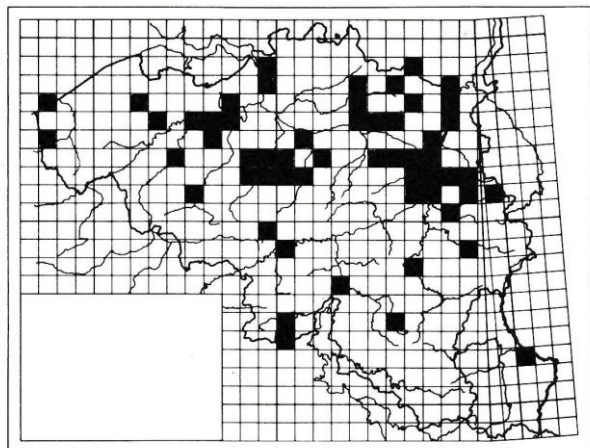

Fig. 6. Vindplaatsen van *Dacne bipustulata* (Thunberg, 1781) in België.

D. bipustulata is in Europa de meest algemene *Dacne*-soort. Zijn areaal strekt zich uit van de Middellandse Zee tot Noord-Scandinavië en oostwaarts tot in Siberië (UK Beetles/Erotylidae). Ook in België is dit kevertje overal gewoon (Fig. 6). Aan de westrand van Brussel noteerde ik de volgende gegevens: Ganshoren (BHG), 15.v.2012 1 ex. (leg. & in coll. Hugo Raemdonck); Dilbeek (VB), 29.vi.2012 1 ex. in lichtval, en 30.iii.2017 1 ex. onder schors (leg. & in coll. Willy Troukens); Anderlecht (BHG), 12.iv.1984 1 ex. in bierval (leg. & in coll. Willy Troukens); en Sint-Jans-Molenbeek (BHG), 12.vii.2021 1 ex. geklopt uit wilg (*Salix*) (leg. & in coll. Willy Troukens).

3. *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775 (Fig. 7)

Tritoma bipustulata – de grote tonderkever – wordt wel eens verward met een lieveheersbeestje (Coccinellidae). Zijn lichaam is kort ovaal en hooggewelfd en meet 3 à 4 mm. Kop en halsschild zijn lakzwart en fijn bestippeld. Sprieten bruin met een donkere, 3-ledige eindknops. Poten zwart met bruine tarsen. Dekschilden lakzwart en fijn bestippeld, elk met 8 stippelrijen. Elk dekschild met een grote, rode schoudervlek en een zwart schouderbultje (nominaatvorm). Zelden is dit schouderbultje ook rood (var. *binotata* [auteur]). De twee schoudervlekken kunnen soms ook samenvloeien tot één enkele, rode dwarsband (var. *dimidiata* [auteur]) (Vogt 1967: 107). Anderzijds kunnen de rode schoudervlekken totaal ontbreken. Een mooi voorbeeld hiervan is een melanistisch exemplaar dat op 03.iv.2005 gevangen werd te Dilbeek (VB) (Fig. 8).

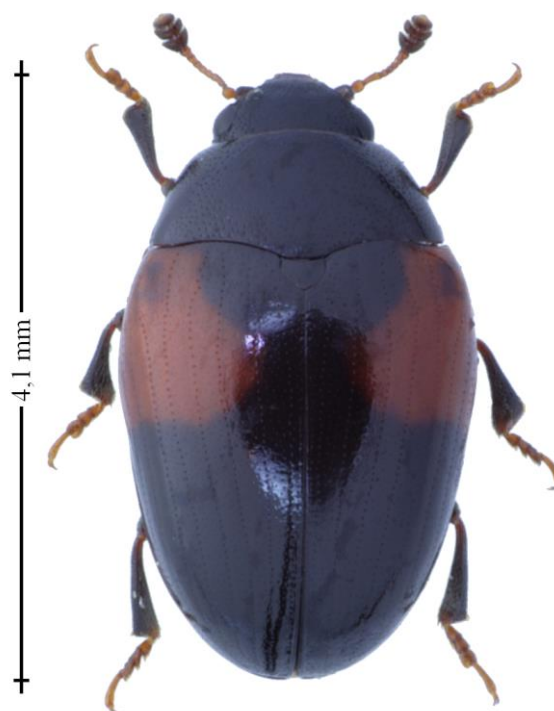

Fig. 7. *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775. Courcelles (HA), 04.vi.2016. Leg. & in coll. David Ignace. © David Ignace.

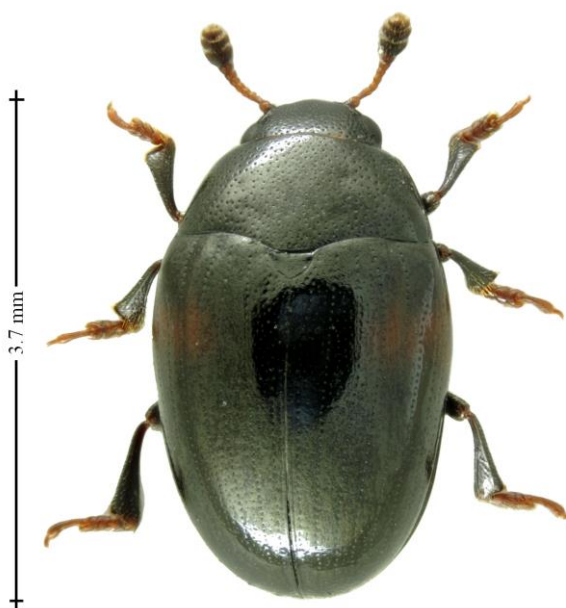

Fig. 8. *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775. Melanistisch exemplaar. Dilbeek (VB), 05.iv.2005. Leg. & in coll. Willy Troukens. © David Ignace.

Tritoma bipustulata is te vinden in bos- en parkgebieden op boomzwammen en onder schimmelige schors van verzwakte of dode bomen. Uit de 215 gegevens die bestudeerd werden bleek dat de meeste vondsten gedaan werden op eik (*Quercus*) en beuk (*Fagus*); in veel mindere mate ook op populier (*Populus*), linde (*Tilia*), Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), berk (*Betula*),

wilg (*Salix*) en op fruitbomen. De imago's werden verzameld van maart tot september met maxima in april, mei en juni.

Zowel de larven als imago's voeden zich met een hele resem houtzwamsoorten. Scheerpeltz & Höfler (1948: 222) noteerden de volgende soorten: ruig elfenbankje (*Trametes hirsuta*), gewoon elfenbankje (*Trametes versicolor*) en de echte tonderzwam (*Fomes fomentarius*). Andere auteurs vermelden ook fluweelelfenbankje (*Trametes pubescens*), doolhofelfenbankje (*Cerrena unicolor*), fopelfenbankje (*Lenzites betulina*), zadelzwam (*Polyporus squamosus*), winterhoutzwam (*Polyporus brumalis*) en de bleke borstelkurkzwam (*Coriolopsis strogii*) (UK Beetles/Erotylidae).

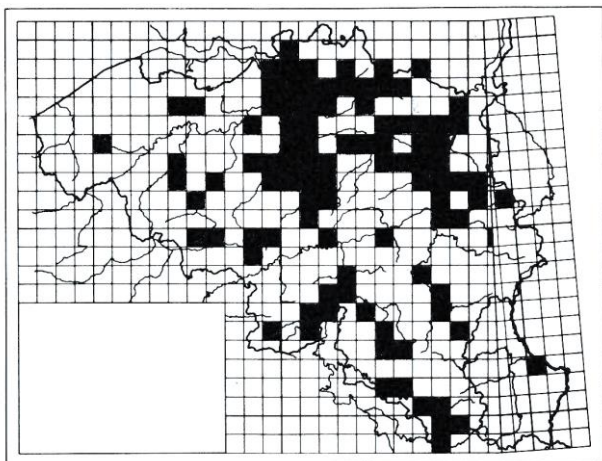

Fig. 9. Vindplaatsen van *Tritoma bipustulata* Fabricius, 1775 in België.

De grote tonderkever is niet zeldzaam en komt verspreid voor in gans Europa, van Portugal tot Griekenland, van de Middellandse Zee tot Midden-Scandinavië, en oostwaarts tot in Klein-Azië, de Kaukasus, Oekraïne, Rusland en verder tot in Oost-Siberië (UK Beetles/Erotylidae; Scheerpeltz & Höfler 1948: 222). In België is *T. bipustulata* een algemene kever in bossige biotopen (Fig. 9). Aan de westrand van Brussel noteerde ik de volgende vangsten: Dilbeek (VB), 04.v.2003 1 ex. in de Wolfspuiten op dood hout; Dilbeek (VB), 03.iv.2005 2 ex. op stervende knotwilg (*Salix alba*) met houtzwammen; Sint-Jans-Molenbeek (BHG), 06.v.2017 1 ex. in het Scheutbosspark op schietwilg (*Salix alba*) (leg. & in coll. Willy Troukens).

4. *Triplax rufipes* (Fabricius, 1781) (Fig. 10)

Triplax rufipes is een langovaal en matig gewelfd tonderkevertje met een lengte van 3 à 5 mm. Kop, halsschild en poten zijn oranjerood. De sprieten eveneens oranjerood met een zwarte, 3-ledige knots; het 3de sprietlid is minstens de helft langer dan het 2de lid (Vogt 1967: 107). Dekschilden lakzwart, elk met 7 stippelrijen. Ook de buikzijde zwart maar naar het uiteinde toe roodachtig (Keer 1930: 533).

Zoals alle *Triplax*-soorten leeft *T. rufipes* op en in de buurt van boomzwammen met een voorkeur voor plaatjeszwammen van het geslacht *Pleurotus*, met name gewone oesterzwam (*Pleurotus ostreatus*) en trechteroesterzwam (*Pleurotus cornucopiae*) (Dajoz 1985:

133). Luc Crevecoeur (pers. med.) noemt ook de porseleinzwam (*Oudemansiella mucida*). De ontwikkeling van ei tot imago gaat vrij snel en duurt zowat 60 dagen. Drie generaties per jaar is de regel. Bij een kweek kon Roger Dajoz (1985: 134) vaststellen dat het imago een maximale levensduur heeft van 22 dagen. De imago's kan men aantreffen van april tot oktober met maxima in juni, juli en augustus.

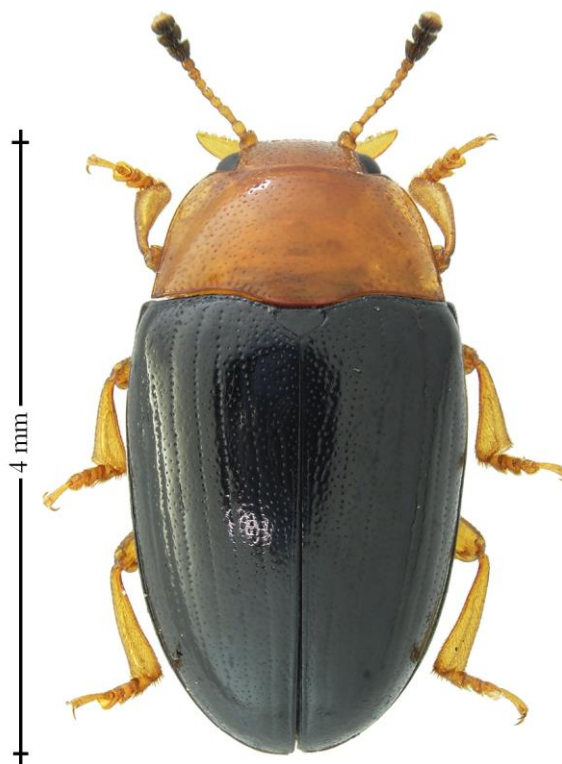

Fig. 10. *Triplax rufipes* (Fabricius, 1781). Gouy-les-Piéton (HA), 21.xi.2018. Leg. & in coll. David Ignace. © David Ignace.

Tijdens dit onderzoek werden 77 gegevens verzameld waaruit bleek dat deze tonderkever in België tegenwoordig niet zeldzaam is. Van al deze gegevens kwamen er nochtans 44 van Luc Crevecoeur die van 1998 tot 2020 intensief entomologisch onderzoek verrichtte in de grotere boscomplexen van Limburg en Brabant. Hij verzamelde *T. rufipes* op dood en geveld hout van de volgende loofbomen: beuk (*Fagus*), eik (*Quercus*), berk (*Betula*), es (*Fraxinus*), esdoorn (*Acer*), populier (*Populus*) en Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*); éénmalig ook op een dode grove den (*Pinus sylvestris*).

Alhoewel *T. rufipes* tegenwoordig voorkomt in de bosgebieden van gans Europa was hij in de vorige eeuw een grote zeldzaamheid. Vogt (1967: 107) typeert hem voor Midden-Europa als een montane en subalpiene kever met een verspreid en sporadisch voorkomen. Brakman (1966: 117) meldt hem in 1966 nog als onbekend voor Nederland, maar Vorst (2010: 129) signaleert hem al in 4 Nederlandse provincies. Als gevolg van het toenemend aanbod van dood hout en boomzwammen is *T. rufipes* blijkbaar aan een stille opmars begonnen. In de collecties van het KBIN te Brussel bevindt zich slechts één exemplaar, gevangen te Baudour (HA), 08.vii.1991 (leg.

N. Huart). Waarschijnlijk is dit de eerste vangst in België. Daarna volgden druppelsgewijs enkele nieuwe meldingen: Hoeilaart (VB), 20.viii.1994 1 ex. te Groenendaal (leg. Roland Deledicque); Anderlecht (BHG), 19.ix.1995 1 ex. op huisgevel (leg. & in coll. Willy Troukens); Genk (LI), 17.viii.1998 2 ex. te Bokrijk (leg. Luc Crevecoeur); en Dilbeek (VB), 25.vi.1999 1 ex. in de Wolfspuiten (leg. & in coll. Willy Troukens). Vanaf de eeuwwisseling volgden tientallen andere vondsten zodat wij nu mogen besluiten dat *T. rufipes* stilaan geëvolueerd is tot een vrij gewone kever (Fig. 11).

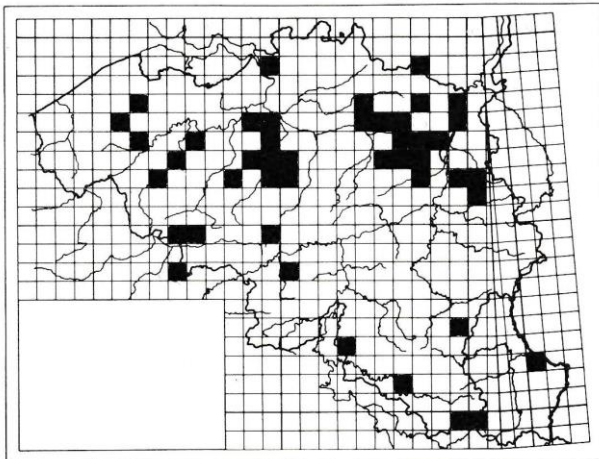

Fig. 11. Vindplaatsen van *Triplax rufipes* (Fabricius, 1781) in België.

Het feit dat *T. rufipes* in de Benelux lang onbekend bleef had voor gevolg dat de eerste vondsten niet direct herkend werden. Op de etiketten van mijn persoonlijke collectie-exemplaren stond voor kort nog genoteerd: *Triplax russica* L.. Dit is een tonderkever waarvan de kleuren sterk overeenstemmen met die van *T. rufipes*. In

de literatuur staat *T. russica* bovendien vermeld als “heel gewoon”, maar in België is hij eigenlijk vrij zeldzaam – dus niet erg bekend – en komt hij alleen voor in het oosten van het land. *T. russica* is bovendien groter, slanker en heeft volledig zwarte sprietten. Dat een foutieve determinatie mogelijk was komt o.a. ook door een foutje in de vakliteratuur zoals bij Keer (1930: 533) die de sprietten beschrijft als “sprietten zwart of bruin met zwarte knots”.

Behalve de reeds gemelde vondsten in Anderlecht en Dilbeek, werd *T. rufipes* ook nog ontdekt te Sint-Jans-Molenbeek (BHG), 15.vi.2021 1 ex. in het Scheutbosspark op schietwilg (*Salix alba*) (leg. & in coll. Willy Troukens).

Dankwoord

Informatie en gegevens voor dit artikel werden mij vriendelijk bezorgd door Guido Bonamie (Nevele-Merendree), Luc Crevecoeur (Genk), Wouter Dekoninck (KBIN, Brussel), Maurice Delwaide (Liège), Alain Drumont (KBIN, Brussel), Jens Esser (Berlin, D), David Ignace (Courcelles), Pol Limbourg (KBIN, Brussel), Marc Lodewijckx (Stabroek), Gérard Minet (Feschaux), René Pletinck (Hamme, OV), Hugo Raemdonck (Ganshoren), Michel Van Malderen (Laarne-Kalken) en Oscar Vorst (Utrecht, NL). De bijzonder geslaagde foto's zijn het werk van David Ignace. Voor de verspreidingskaarten werd ook dankbaar gebruik gemaakt van alle gegevens uit de collecties van het KBIN (Brussel) en uit Waarnemingen.be. Een speciaal woordje van dank gaat ook naar Isabelle Somville van het “Département de la Nature et des Forêts (DNF)” (Cantonement de Nivelles) voor de vergunningen die toelieten om faunistische inventarissen uit te voeren in het Staatsreservaat Claire Fontaine. Aan allen hartelijk dank!

Bibliografie

- Brakman P. J. 1966. Lijst van Coleoptera uit Nederland en het omliggende gebied. — *Monografieën van de Nederlandsche Entomologische Vereeniging* 2. Amsterdam, 219 pp.
- Dajoz R. 1985. Répartition géographique et abondance des espèces du genre *Triplax* Herbst (Coleoptera, Erotylidae). — *L'Entomologiste* 41(3): 133–145.
- Esser J. 2016. Über die Identität von *Cryptophilus integer* (Heer, 1841) (Coleoptera: Erotylidae). — *Entomologische Nachrichten und Berichte* 60: 2013–2018.
- Keer P. M. 1930. *Calwer keverboek*. — W. J. Thieme & Cie, Zutphen, 1330 pp.
- Scheerpeltz O. & Höfler K. 1948. *Käfer und Pilze*. — Verlag für Jugend und Volk, Wien, 351 pp.
- UKbeetles.co.uk/Erotylidae. — <https://www.ukbeetles.co.uk/> [bezocht 14.vii.2021].
- Vogt H. 1967. Familie: Erotylidae. In: Freude A., Harde K. W. & Lohse G. A. *Die Käfer Mitteleuropas*. Band 7. — Goecke & Evers, Krefeld, 310 pp.
- Vorst O. 2010. Catalogus van de Nederlandse kevers (Coleoptera). — *Monografieën van de Nederlandse Entomologische Vereniging* 11, Amsterdam, 317 pp. + CD.
- Waarnemingen.be/Erotylidae. — <https://waarnemingen.be/> [bezocht 14.vii.2021].
- Zahradník J. 2010. *Illustrierte Lexicon der Käfer*. — Dorfer Verlag, Eggolsheim, 288 pp.